

**Oleksandr Saliuk-Kravchenko, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor, Doctoral Student
at the Department of Public Administration**

*Private Joint-Stock Company "Higher Education Institution
"Interregional Academy of Personnel Management"
Kyiv, Ukraine*

**Senior Research Fellow at the Higher Education Sector
Department of Educational Statistics and Analytics SSI «IEA»
Kyiv, Ukraine**

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-495-5-46>

GUIDING PRINCIPLES OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' ENERGY STRATEGY DOCTRINES IN SHAPING GLOBAL ENERGY POLICY

КЕРІВНІ ПРИНЦИПИ ВЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ СВІТОВОЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Будь-яке наукове вивчення потребує детального теоретичного аналізу наукових праць з відповідної проблематики, особливо коли це стосується стратегії або відповідного прощарку стратегування. Тому немає сумнівів, що дослідження впливу міжнародних організацій на архітектуру моделей глобальної енергетичної безпеки не становить виключення.

Розпочнемо з актуальності відповідного питання, відтак ситуація в енергетичному секторі потребує серйозного перегляду як національних, так і глобальної політики енергетичної безпеки, через досягнення синергетичного ефекту шляхом спільних координаційних зусиль світової спільноти [1].

В підтримку відповідних думок необхідно зазначити, що транснаціональні енергетичні процеси потребують докорінної трансформації у підходах та позиціях які формувалися протягом останніх десятиліть, що само по собі впливає на міждержавні відносини та стабільність економічних компонентів зазначеного чинника міжнародного енергетичного процесу взаємодії.

Підтвердженням необхідності у проведенні зазначених змін в глобальних енергетичних безпекових парадигмах в сучасних реаліях

сьогодення є наступне наукове бачення в якій стверджується, що в умовах невинних геополітичних та економічних проблем енергетичні ринки залишаються надзвичайно вразливими, а криза нагадує про крихкість і нестійкість нинішньої глобальної енергетичної системи [2], також дослідники зазначають, що оскільки світовий енергетичний сектор переживає фундаментальну трансформацію, то необхідною є розробка нової парадигма енергетичної безпеки [2]. І знову таки ж підкреслюється функціональна неможливість існування енергетичних міждержавних відносин в тісному взаємозв'язку без механізмів енергетичної безпеки надсистемно-глобального рівнів які повинні прогнозуватися у застосуванні як першочергові.

Концептуальними в контексті розуміння формування інституціонально-організаційної складової поняття та сучасного розуміння стану перебування і функціонування енергетичної політики міжнародних організацій є наступне дослідницькі бачення, що специфіка об'єктно-суб'єктного складу глобальної енергетичної політики, її сутнісні характеристики зумовлені існуючими міжнародним договірним та інституційними механізмами. Отже, глобальна (міжнародна) енергетична політика є феноменом сучасної системи міжнародних відносин, закономірністю світового розвитку, вищим рівнем у системі взаємовідносин при вирішенні глобальних проблем сьогодення. Попри це, її дослідження у сучасній науці не відзначається системністю і послідовністю, на відміну від державної енергетичної політики, енергетичної політики і стратегій ЄС [3].

Не можливо не погодитися зазначеними позиціями, щодо безсистемності та лаконічності у вивченні глобального механізму енергетичної безпеки, але разом з тим відповідне питання потребує розроблення та впровадження свого лаконічного безпекового механізму енергетичної безпеки яким буде регламентовано правові постулати міждержавних енергетичних взаємовідносин в енергетичній сфері на глобальному рівні ведення політик міжнародних союзів та організацій та окремих держав-гегемонів.

З погляду розуміння форм та видів інструментів регулювання глобального енергетичного ринку присутні різні припущення та бачення. До прикладу однією з таких наукових припущень зазначено, що світовий енергетичний ринок виступає надзвичайно складною системою, котра може регулюватися самостійно, також ринково з допомогою профільних міжнародних організацій [4].

Регламентація процесів сталого функціонування міжнародного енергетичного ринку у наш час більшою мірою залежить від енергетичного стратегування міжнародних організацій. Необхідно зазначити, що не завжди відповідні організації керуються економічними вигодами енергетичного ринку, а здебільшого реалізують через енергетичний інструмент впливу власної союзної міждержавної інституції генеральні політичні цілі організації.

Архітектура глобального енергетичного ринку на сьогодні змінюється в бік ліберальної моделі завдяки організаційним, інституційним та технологічним імперативам щодо дерегуляції, корпоратизації, сегментування, широкого застосування інформаційно-інноваційних технологій та мережевізації. Відмова від імперативу організації енергетичного ринку у формі природної монополії стала можливою внаслідок, по-перше, надлишку пропозиції; по-друге, виокремлення різних ринкових етапів на шляху від виробництва енергоресурсу до постачання споживачеві, включно з обслуговуванням обладнання та інфраструктури; по-третє, покращенням техніко-технологічної спроможності забезпечити ринкову конкуренцію (розосереджена генерація, регулювання «пікових навантажень» та ін.); і по-четверте, глобальним коригуванням функцій політичної волі [5]. Можливо акцентувати, що світові тренди механізмів енергетичних ринків можуть докорінно перемінюватися, відтак все може залежити від різних чинників (економічних, технологічно-промислових, технологічно-цифрових, політичних та інших) та станів функціонування в яких перебуває ринок у відповідний часовий період. Також зазначимо, що кожен ринок, в тому числі енергетичний, у своїй природній основі має перемінливу специфікацію, тому на глобальному рівні не можливо обмежити декількома ключовими чинниками, необхідно прогнозувати ситуаційні моделі поведінки енергетичної кон'юнктури та прораховувати поетапний плин енергетичних стратегій міжнародних організацій, що може забезпечити сталий стан перебування архітекtonіки моделей глобальної енергетичної безпеки.

Також, доречно було зазначено науковцями щодо безперервності трансформаційних процесів які відбуваються в енергетичній політиці міжнародних організацій які стверджують, що просто зараз відбувається трансформація політики безпеки міжнародних організацій, яка передбачає переорієнтацію (або доповнення) їх цілей діяльності, розширення набору методів, напрацювання відповідної правової регламентації [6].

Виходячи з вищенаведеного, можливо стверджувати, що в контексті глобальної енергетичної безпеки що є безперервним процесом та аксіомою, за умови адаптивно-динамічного захисту безпекового механізму та з урахуванням швидкозмінних видів загроз різного часового періоду функціонування енергетичної системи, безупинна трансформація та переформатування є необхідністю за для забезпечення сталого функціонування всієї системи взаємовідносин в глобальній енергетичній політиці міжнародних організацій.

Узагальнюючи зазначимо, що результати дослідження теоретичної основи стратегічного впливу міжнародних організацій в системі глобальної енергетичної безпеки довели багатогранність та складність тематики відповідного вивчення та окреслили масштабність займаної ролі зазначених організацій на міжнародну енергетичну політику, який має значне значення на формування та стратегічний розвиток всесвітньої енергетичної безпеки та архітекτονіки енергетичної системи загалом.

Література:

1. Сичова А. Геополітика енергетичних ресурсів: переосмислення безпеки на глобальному рівні. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право.* 2024. Випуск 1(61) 2024. С. 44–51. DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2024.1\(61\).306747](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2024.1(61).306747) (дата звернення: 14.10.2024).

2. Денисюк С., Белоха Г., Чернещук І., Лисий В. Світові тенденції впровадження відновлюваних джерел енергії та особливості їх реалізації при відновленні економіки України. *Енергетика: економіка, технології, екологія: науковий журнал.* 2022. № 4. С. 7–23. DOI: <https://doi.org/10.20535/1813-5420.4.2022.273360> (дата звернення: 14.10.2024).

3. Камінська Н., Муза О., Демиденко В. Глобальна енергетична політика: проблеми концептуалізації та інституціоналізації. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2023. № 4/2023. С. 771–775. URL: http://lsej.org.ua/4_2023/187.pdf (дата звернення: 14.10.2024).

4. Когут-Ференс О. Глобальні аспекти регулювання функціонування світового енергетичного ринку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2022. Вип. 43. С. 66–69.

5. Бурмака М., Рудьковський С. Глобальні трансформації енергетичного ринку. *Міжнародна економічна політика.* 2021. № 2 (35). С. 28–54. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/40adff2c-b409-4a0d-9a56-29ffc9763d0/content> (дата звернення: 14.10.2024).

6. Кононенко В., Новікова Л., Харченко І. Трансформація політики міжнародних організацій ЄС та НАТО з метою забезпечення енергетичної безпеки держав-членів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право.* 2021. № 67. С. 313–318. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/250449/247905> (дата звернення: 14.10.2024).